

जलसंपदा विभागाच्या प्रकल्पातून घरगुती (पिण्याचे पाणी) प्रयोजनासाठीच्या बिगर सिंचन पाणी आरक्षणाच्या प्रस्तावास मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

जलसंपदा विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: बिसिआ २०१४/(२२४/१४)/सि.व्य.(धो)

मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.

तारीख: : १६ ऑगस्ट, २०१४

वाचा

- १) जलसंपदा विभाग, शासन निर्णय क्रमांक संकीर्ण १००१/ (१५४/०१/) सिंव्य(धोरण) दिनांक २१ जानेवारी २००३.
- २) महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियम, २००५ यात सुधारणा करण्याकरिता अधिनियम दि.२२ एप्रिल, २०११.

प्रस्तावना

१.० शासनाच्या पूर्वीच्या धोरणानुसार, पिण्याच्या पाण्यासहित सर्व प्रकारच्या बिगरसिंचन प्रयोजनासाठी उदा. उद्योग, औष्णिक विद्युत प्रकल्प, अन्य सिंचनेतर संस्था इ., यांना पाणीआरक्षण द्यावयाचे जे प्रस्ताव जलसंपदा विभागाकडे प्राप्त होतात, त्यातील पाण्याचे आरक्षण हे जलसंपदा विभागाच्या प्रकल्पांच्या जलाशयातील उपलब्ध पाणीसाठ्याच्या १५ टक्क्यांपेक्षा कमी असल्यास, त्यास संबंधित मुख्य अभियंता तसेच हे प्रमाण १५ टक्के ते २५ टक्के असे असल्यास, त्यास मंत्रालयीन आंतर विभागीय सचिवस्तरीय समितीकडून मान्यता देण्यात येत होती. त्याचप्रमाणे हे प्रमाण २५ टक्क्यांपेक्षा जास्त असल्यास, त्यास मा. मंत्रीमंडळाची उपसमिती असलेल्या, मा. मंत्री, जलसंपदा (कृत्रिम वगळून) यांच्या अध्यक्षतेखालील मा. मंत्री उच्चाधिकार समितीकडून मान्यता देण्यात येत होती.

२.० महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण (सुधारणा व पुढे चालू ठेवणे) अधिनियम, २०११ यातील कलम ५ मधील १६(क) नुसार जलसंपत्ती प्रकल्पांमधील पाण्याचे क्षेत्रीय वाटप राज्य मंत्रीमंडळाकडून केले जाईल अशी तरतूद करण्यात आली आहे. त्यानुसार दि. ३१/७/२०१४ रोजी झालेल्या मा. मंत्रीमंडळाच्या बैठकीत शासनाने आता पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय

३.० खालील तक्त्यातील रकाना क्र.२ मध्ये नमुद संस्थांना त्यांचे नावासमोर रकाना क्र.५ मध्ये नमुद पाणी आरक्षणास, परिच्छेद ४.० मधील अटींच्या अधीन राहून मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	पाणी आरक्षणाची मागणी करणाऱ्या संस्थेचे नांव	पाणी वापराचा प्रकार (घरगुती)	जलाशय/ कालवा/ नदीचे नांव	मंजूर केलेले पाणी आरक्षण (दलघमी)	सिंचन पुनःस्थापनेचा खर्च (रु.लक्ष)
१	२	३	४	५	६
१	मौजे कसबे डिग्रज ता.मिरज, जि.सांगली येथील नळपाणी पुरवठा योजना	घरगुती	कृष्णानदी	०.२७७७	०.००
२	मौजे शिरटे ता.वाळवा, जि.सांगली नळ पाणी पुरवठा योजना	घरगुती	कृष्णानदी	०.०९३१०	०.००
३	राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम अंतर्गत संभाजीपूर नळ पाणी पुरवठा योजना ता. शिरोळ, जि. कोल्हापूर	घरगुती	कृष्णानदी	०.२५७३	०.००

अ.क्र.	पाणी आरक्षणाची मागणी करणाऱ्या संस्थेचे नांव	पाणी वापराचा प्रकार (घरगुती)	जलाशय/ कालवा/ नदीचे नांव	मंजूर केलेले पाणी आरक्षण (दलघमी)	सिंचन पुनःस्थापनेचा खर्च (रु.लक्ष)
४	रिठद ग्रामीण पाणी पुरवठा योजना ता.रिसोड, जि. वाशिम	घरगुती	अडोळ ल.पा. योजना,	०.२२	४८.००
५	राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम पुरक पाणी पुरवठा योजना मौ.देवणी, ता.देवणी, जि.लातूर	घरगुती	देवर्जन मध्यम प्रकल्प	१.८११	३१९.००
६	सेवली पाणी पुरवठा योजना, ता.जालना, जि.जालना	घरगुती	पिपळवाडी सा.तलाव ,	०.२४७०	६१.००
७	निर्मल ग्रामपंचायत तंटामुक्त ग्रूप ग्रामपंचायत पसुरे (टोंगेवाडी) ता.भोर, जि.पुणे	घरगुती	भाटघर जलाशय (निरा डावा कालवा प्रकल्प)	०.००४७३	०.६०

अ.क्र.	पाणी आरक्षणाची मागणी करणाऱ्या संस्थेचे नांव	पाणी वापराचा प्रकार (घरगुती)	जलाशय/ कालवा/ नदीचे नांव	मंजूर केलेले पाणी आरक्षण (दलघमी)	सिंचन पुनःस्थापनेचा खर्च (रु.लक्ष)
१	२	३	४	५	६
८	नळपाणी पुरवठा योजना भूगांव ता. मुळशी जि. पुणे	घरगुती	भूगांव ल.पा.तलाव ,	०.२४०९	६८.३
९	राष्ट्रीय पेयजल योजना पळासखेडा, काकर, ता. जामनेर, जि. जळगाव	घरगुती	कापूसवाडी (सूर) ल.पा.योजना	०.०२९२	४.००
१०	राजदेहरे पाणी पुरवठा योजना, ता. चाळीसगांव, जि. जळगाव	घरगुती	राजदेहरे ल.पा.प्रकल्प ता.चाळीसगांव	०.०४१९	६.२८
११	राष्ट्रीय पेयजल योजना मोयखेडा दिगर पाणी पुरवठा योजना, ता. जामनेर जि.जळगाव	घरगुती	कापूसवाडी (सूर) ल.पा.योजना	०.०५२९	७.००
१२	राष्ट्रीय पेयजल योजना सारगांव ता. जामनेर, जि.जळगाव	घरगुती	कापूसवाडी (सूर) ल.पा.योजना	०.०२५३	३.००
१३	पाणी पुरवठा योजना डांगर बु. ता. अमळनेर जि. जळगांव	घरगुती	पिंपळकोठा भोलाणे ल.पा. तलाव	०.०३४	६.००
१४	पथोट पाणी पुरवठा योजना ता.अचलपुर, जि.अमरावती	घरगुती	शहानूर प्रकल्प	०.४४५	६५.००

अ.क्र.	पाणी आरक्षणाची मागणी करणाऱ्या संस्थेचे नांव	पाणी वापराचा प्रकार (घरगुती)	जलाशय/ कालवा/ नदीचे नांव	मंजूर केलेले पाणी आरक्षण (दलघमी)	सिंचन पुनःस्थापनेचा खर्च (रु.लक्ष)
१५	मौजे फुरसुंगी, उरुळी देवाची न.पा.पु.यो. ता.हवेली, जि.पुणे	घरगुती	खडकवासला प्रकल्पाच्या नवीन मुठा उ.का . सा.क्र. २८/१००	२४.०४६८	२६१७
१६	कुडूत्रि न.पा.पु.यो. ता.राधानगरी, जि.कोल्हापूर	घरगुती	राधानगरी प्रकल्प/भोगवती नदी	०.०३५०	०.०
१७	मौजे विंग नविन नळ पा.पु.यो. ता.कराड, जि.सातारा	घरगुती	कोयना नदी ,	०.१५९९	०.००
१८	मौजे खोर नळ पाणी पुरवठा योजना ता. दौड, जि. पुणे	घरगुती	(नविन मुठा उजवा कालव्याने भरणारा)	०.०९५७	१०.४१
१९	मौजे डोणगांव, ता. मेहकर, जि.बुलढाणा पाणी पुरवठा योजना	घरगुती	नेतन्सा ल.पा. प्रकल्प,	१.११६५	८४.००
२०	नगर परिषद किल्ले धारुर ता.धारुर, जि.बीड	घरगुती	कुंडलिका मध्यम प्रकल्प,	१.६९००	१३३.००

अ.क्र.	पाणी आरक्षणाची मागणी करणाऱ्या संस्थेचे नांव	पाणी वापराचा प्रकार (घरगुती)	जलाशय/ कालवा/ नदीचे नांव	मंजूर केलेले पाणी आरक्षण (दलघमी)	सिंचन पुनःस्थापनेचा खर्च (रु.लक्ष)
२१	जव्हार नगर परिषद वाढीव पाणीपुरवठा योजना ता.जव्हार, जि.ठाणे	घरगुती	डोमिहिरा ल.पा. योजना,	१.२८००	०
२२	ग्राम पाणी पुरवठा योजना व स्वच्छता समिती खंडाळा शिंदे ता.मालेगाव, जि.वाशिम,	घरगुती	अडोळ ल.पा प्रकल्प,	०.०३५	०
२३	साई एज्युकेशन सोसायटी (मुक बधीर शाळेसाठी) गिजवणे, ता.गडहिंग्लज, जि.कोल्हापूर	घरगुती	शेंद्री ल.पा.तलाव	०.०३१२	४.४०
२४	बिडकीन पाणी पुरवठा योजना ता.पैठण, जि.औरंगाबाद	घरगुती	जायकवाडी प्रकल्प जलाशयातून	०.९६	१०६.००
२५	जवाहर शैक्षणिक संस्था गोवर्धन ता.जि.नाशिक	घरगुती	गोदावरी नदी गंगापुर धरण	०.११	१७.००

अ.क्र.	पाणी आरक्षणाची मागणी करणाऱ्या संस्थेचे नांव	पाणी वापराचा प्रकार (घरगुती)	जलाशय/ कालवा/ नदीचे नांव	मंजूर केलेले पाणी आरक्षण (दलघमी)	सिंचन पुनःस्थापनेचा खर्च (रु.लक्ष)
२६	महाराजा शिवछत्रपती प्रतिष्ठान (ट्रस्ट) स.नं. १३, कात्रज देहुरोड रस्ता बाहयवळण महामार्ग, ता.हवेली, जि.पुणे	घरगुती	लपा.तलाव आंबेगाव मुठा नदी/वडगांव नाला	०.०३८८	६.००
२७	सुजल निर्मल अभियान अंतर्गत अक्कलकोट शहरासाठी पाणी पुरवठा योजना बावकरवाडी ता.अक्कलकोट जि.सोलापूर	घरगुती	बोरी मध्यम प्रकल्प	१.५३६	०
२८	श्री.संत मुक्ताई शुगर अँड एनर्जी, लि. घोडसगांव ता.मुक्ताईनगर, जि.जळगाव/ संबंधित कारखाना वसाहतीसाठी	घरगुती	हतनूर जलाशय	०.०४४	७.००
२९	पारोळा पाणी पुरवठा योजना (UIDSSMT) कार्यक्रम ता.पारोळा, जि.जळगांव	घरगुती	बोरी मध्यम प्रकल्प	२.१४	०

अ.क्र.	पाणी आरक्षणाची मागणी करणाऱ्या संस्थेचे नांव	पाणी वापराचा प्रकार (घरगुती)	जलाशय/ कालवा/ नदीचे नांव	मंजूर केलेले पाणी आरक्षण (दलघमी)	सिंचन पुनःस्थापनेचा खर्च (रु.लक्ष)
३०	सणसवाडी ता. शिरूर , जि.पुणे येथील नळपाणी पुरवठा योजना	घरगुती	भिमा नदिवरिल वढू को.प.बंधारा	०.३८५०	९९.०५
३१	राष्ट्रीय ग्रामीण पोयजल कार्यक्रम नशिराबाद पाणी पुरवठा योजना ता./जि. जळगांव	घरगुती	शेळगांव बॅरेज मध्य प्रकल्प ता. जि. जळगांव	०.८२	१०६.००
३२	पूरक शिरूर (ता) पाणी पुरवठा योजना ता. अहमदपूर जि. लातूर	घरगुती	तिरू मध्यम प्रकल्प	०.५१३०	८९.०४

४.० उपरोक्त नमूद प्रस्तावांना खालील अटीच्या अधीन राहून मान्यता देण्यात आली आहे.

१) संस्थेने सिंचन कपातीपोटी, सिंचन पुनःस्थापनेचा खर्च रु. १ लक्ष प्रति हेक्टर प्रमाणे (Base Year २००९) अथवा प्रत्यक्ष करारनामा करतेवेळी लागू असलेला शासनाचा प्रचलित दर अथवा भाववाद निर्देशांक (Cost Inflation Index) विचारात घेवून यापैकी जो जास्त असेल त्या दराने सिंचन पुनःस्थापनेचा खर्च शासनाकडे करारनामा करण्यापूर्वी जमा करण्यात यावा. पाणी आरक्षणापोटी प्राप्त होणाऱ्या रकमा ह्या शासनाच्या एकत्रीत निधीमध्ये जमा करणे आवश्यक राहिल. या पाणी आरक्षणामुळे सिंचन कपातीपोटी प्राप्त झालेली सिंचन पुनःस्थापना खर्चाची रक्कम ही त्याच प्रकल्पाचे सिंचन क्षेत्र पुनःस्थापित करण्याबाबतच्या योजनेकरिता वापरण्यात यावी. तथापि ज्या ग्रामपंचायती आर्थिकदृष्ट्या सक्षम नसतील त्यांच्याकडून सिंचन पुनःस्थापनेचा खर्च घेण्यात येऊ नये.

२) संस्थेने पाणी मोजमाप करण्याचे दृष्टीने जलमापन यंत्र (Water Meter) बसविणे आवश्यक आहे. घरगुती पाणी वापराकरीता शासनाच्या प्रचलित दराने पाणीपट्टी वसूल करावी.

३) सर्वसाधारणपणे लघु पाटबंधारे प्रकल्पाचे नियोजन हे आठ महिन्याकरीता असते. यामुळे उहाळ्यामध्ये अशा प्रकल्पाचे पाणी आटते (अजिबात पाणी नसते). त्यामुळे अपवादात्मक परिस्थितीत पाणीपुरवठा योजनांस इतर कोणताही पाणी स्रोत उपलब्ध नसल्यास त्यास मंजुरी देण्यात येते. तथापि, अशा मंजुरी दिलेल्या पाणीपुरवठा योजनेस उन्हाळ्यामध्ये पाणी मिळेलच याची शाश्वती देता येत नाही. याकरिता आवश्यक तो साठा संस्थेने करणे गरजेचे आहे.

४) संस्थेने आपत्कालीन परिस्थितीत स्वतःची पर्यायी व्यवस्था करावी. उद्धव ठिकाणी पाण्याअभावी किंवा आपत्कालीन परिस्थितीत संस्थेस पाण्याची गरज भागविण्यासाठी ६० दिवस पाणी पुरेल इतक्या क्षमतेचा साठवण तलाव स्वखर्चाने बांधावा. तसेच या कालावधीत पाणी उपलब्ध नसल्यास जलसंपदा विभागाची कोणतीही जबाबदारी राहणार नाही.

५) बहुतेक पाणी पुरवठा योजना सुरु करण्यास आरंभ काळ (Gestation Period) लागतो. सर्वसाधारणपणे या कालावधीत संस्था करारनामा करण्यास टाळते अथवा संस्थेसोबत बिगरसिंचन करारनामा केला असला तरीही शासनास कोणतीही पाणीपट्टी प्राप्त होत नाही. तथापि संस्थेने पाणी आरक्षण केलेले असल्यामुळे त्यांच्याकडून पाणीवापर होत नसूनही ते इतर अर्जदारांना सुद्धा देणे शक्य होत नाही. यामुळे शासनास मोठ्या महसुलास मुकावे लागते, ही बाब विचारात घेता, अशा पाणी आरक्षण प्रस्तवास मान्यता देतांना, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई यांनी महाराष्ट्र राज्यासाठी ठोक पाणी प्रशुल्क निकष, भाग ३ मधील परिच्छेद १३.४ (पाच) मध्ये नमूद केल्यानुसार कार्यवाही करण्यात येईल.

जलसंपदा विभागाशी करारनामा करतांना बिगर सिंचन पाणी वापरकर्ते अंतिम पाणी मागणी प्रमाणे टप्प्याटप्प्याने पाणी वापर करण्याचे नियोजन नमूद करू शकतील. अंतिम पाणी मागणी प्रमाणे पुरवठा सुरु होईपर्यंत वर्षनिहाय खालीलप्रमाणे आकारणी करण्यात येईल.

- अ) टप्प्यानुसार ठरवून घेतलेल्या प्रमाणात पाणीवापर असल्यास लागू दराने आकारणी.
- ब) टप्प्यानुसार ठरवून घेतलेल्या पाणीवापरापेक्षा $\pm 90\%$ पाणी वापर(अधिक/कमी)
झाल्यास, फरकाच्या वापरास दंडणीय दर लागू दराच्या १.५ पट.
- क) उर्वरित प्रमाणाकरिता म्हणजे अंतिम नियोजित पाणी वापर वजा टप्प्यानुसार नियोजित पाणी

वापराकरिता, बांधिलकी/लेखबद्ध आकार लागू दराच्या ५ टक्के वार्षिक दराने आकारण्यात येईल.

६) शासन निर्णय क्र. पापव-२०१३/(प्र.क्र.४६६/२०१३)/सि.व्य (महसूल) दि. १२/११/२०१३ मधील अटींचे पालन करणे पाणी वापरकर्त्यांना बंधनकारक राहील.

७) सांडपाण्यामुळे जलस्रोताचे अथवा नद्यांचे प्रदुषण होणार नाही याची संबंधित संस्थानी दक्षता घ्यावी.

८) संस्थेस प्रथम पाणी वापर करण्यास परवानगीचे इरादापत्र (लेटर ऑफ इंटेन्ट) देण्यात यावे व करारनामा करण्याकरीता ३ महिन्यांची मुदत ठेवावी. करारनामा झाल्यानंतरच प्रत्यक्ष पाणी परवाना दिल्याचे ग्राह्य मानण्यात येईल. संस्थेने सदर करारनामा विहित मुदतीत (३ महिन्यांच्या आत) न केल्यास संस्थेचे पाणी आरक्षण आपोआप रद्द होईल.

हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ २६९/२०१४/व्यय-१२, दिनांक - १९/६/२०१४ अनुसार प्राप्त झालेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०८१६१६४४५१५८२७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सं.अ.टाट्ट)

शासनाचे उप सचिव

प्रत,

१. मा. राज्यपालांचे सचिव.
२. मा. मुख्यमंत्र्यांचे सचिव.
३. मा. उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव.

४. मा. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.
५. मा. सभापती/उपसभापती, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.
६. मा. विराधी पक्षनेते, विधानसभा, मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन, मुंबई.
७. मा. विराधी पक्षनेते, विधानपरिषद, मुंबई यांचे कार्यालय, विधानभवन, मुंबई.
८. सर्व मा. मंत्री यांचे खाजगी सचिव.
९. सर्व मा. राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.
१०. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई.
११. महालेखापाल (लेखापरिक्षा)-१, महाराष्ट्र, मुंबई.
१२. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-२, महाराष्ट्र, नागपूर.
१३. महालेखापाल (लेखापरिक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर.
१४. सचिव, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण, मुंबई.
१५. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१६. वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१७. सर्व मंत्रालयीन विभाग.
१८. प्रधान सचिव (जलसंपदा), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१९. प्रधान सचिव (जसंव्य व लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२०. सर्व मुख्य अभियंता व सहसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२१. सर्व सहसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२२. सर्व उपसचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२३. सर्व अवर सचिव, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२४. सर्व कक्ष अधिकारी, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२७. सर्व कार्यकारी संचालक, जलसंपदा विभाग.
२८. सर्व महासंचालक, जलसंपदा विभाग.
२९. सर्व मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग.
३०. सर्व अधीक्षक अभियंता, जलसंपदा विभाग.
३१. निवडनस्ती कार्यासन सिंव्यधोरण.